Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXX. Число 86. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 14. цвітня, 1922.

VOL. XXX. No. 86. Jersey City, N. J., Friday, April 14, 1922. THREE CENTS

КРАЙНА ПОРА КІНЧИТИ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

ПЕРШІ ЗАВОРУШЕННЯ В УГЛЕВІМ СТРАЙКУ

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 12. цвітня. — В вуглевім окрузі званім Ню Ривер прийшло нині до першого поважнійшого заворушення на тлі страйку вуглевих робітників.

Тлом до заворушення послужила недавна судова заборона проти страйкарів, не дозваляюча їм організуватися. Як кажуть стейтові власти, кількох страйкарів напало на одного страйколома, як він їхав автомобілем, і постріляло його тяжко. Ідучи з ним не-юнійні вратували своє життє лише завдяки втечі на автомобіли. Стейтові війска арештували зараз кількох страйкарів під закидом участи в стрілянині.

Того самого дня невисліджені досі справники висадили динамітом дім одного Мурина, теж страйколома, занятого в одній коксовій компанії. Бомба, підложена на футрини вікна, вивалила одну стіну та вирвала дах будинку, але не ушкодила нікого з людий. Поліція зараз зорганізувала спеціяльний відділ для прослідження виновників.

Стейтові власти, як досі дуже прихильні властителям копалень, заявляють, що від якогось часу до сього округа приходить велика скількість стрільного оружа.

Продукція вугля в не-юнійнім окрузі спадає поважно. За вчорашний день вона зменчилася о 50,000 тон.

ЮНІЯ КАЖЕ, ЩО СТРАЙК ПОСТУПАЄ

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 12. цвітня. — Луис, президент Юнайтид Майн Веркерс оф Америка, видав заяву, що число не-юнійних майнерів, беручих участь в страйку, росте кождого дня.

Після розрахунку сеї юнії, нині є вже 75,000 не-юнійних майнерів в страйку, себто їх число зросло о 25,000 за один тиждень. Разом число всіх страйкуючих вуглекопів виносилоби 665,000.

Юнія не подала в своїй заяві, в котрих саме округах вуглевого промислу страйк поширяється серед незорганізованих робітників. З донесень, однак, можна вносити, що страйк шириться передусім в центральній Пенсилвенії та Західній Верджінії.

ЮНІЯ ПРО ЗАЯВУ ҐЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРАТОРА

НЮ ЙОРК, 12. цвітня. — Филип Морей, віцепрезидент майнерської юнії, видав заяву про заяву міністра судівництва Догерті, зложену при відїзді з Індіянополис. Міністер говорив там, що уряд не допустить, щоби майнери або вуглеві підприємці допускалися якого небудь вчинку, забороненого законом про свобідну торговлю. У відповідь на сю заяву віцепрезидент юнії каже, що в той спосіб уряд не доведе до полагодження страйку. Одиноким способом, ведучим до сього, є примусити вуглевих підприємців взяти участь в конференції з представниками майнерів.

ДЕРЖАВНИЙ ЗАРЯД ДЛЯ КОПАЛЕНЬ ВУГЛЯ

ВАШІНҐТОН, 12. цвітня. — Конґресмен Гаделстон, демократ з Алабами, вніс в конґресі внесенне, щоби федеральні повітові (дистриктові) суди мали право брати в свій заряд всі копальні вугля, які здержали добуванне вугля.

РОБІТНИЧА ДЕПУТАЦІЯ ПРОТИ ВИКИДУВАННЯ СТРАЙКАРІВ З ДОМІВ

ВАШІНҐТОН, 12. цвітня. — Перед робітничим комітетом палати послів зявилася нині делеґація робітників та майнерських юній, щоби запротестувати проти грізьби вуглевих компаній, що вони почнуть незадовго викидати страйкуючих робітників з компанійних домів. Депутація була також у департаменті праці.

БОРОТЬБА ЗА „ОДНУ ВЕЛИКУ ЮНІЮ"

ШІКАҐО, 11. цвітня. — На зборах 500 юнійних провідників, що відбуваються в сьому місті, Самуель Ґомперс, голова Американської Федерації Праці, виступив з протестом проти органїзовання „одної великої юнії".

Перед зборами виступало кількох бесідників з промовами за сим рухом. Ґомперс в своїй промові проти руху обжаловував Джана Фицпатрика, голову шікаґовської Федерації Праці, за піддання ідеї „одної великої юнії".

БОРОТЬБА ЗА МИТОВИЙ ЗАКОН

ВАШІНҐТОН, 12. цвітня. — Проти внесеного фінансовим комітетом сенату проекту митового закона почалася вже завзята кампанія, яка заповідає довгу боротьбу, яка жде сей законопроект.

Одною з точок законопроекта, що має найбільше ворогів, се постанова, що при накладанню мита на заграничні товари, прислані до Злучених Держав, товари треба оцінювати після їх вартости в краю, звідки вони вийшли; богато сенаторів та конґресменів хоче, щоби товари оцінювано після їх американської вартости. Також сама висота мит на поодинокі товари не вдоволяє законодавців, і тому в конґресі внесено довгий ряд поправок.

З другої сторони, заграничні купці та продуценти протестують проти законопроекта, що він заводить за високі мита. Англійські сталеві фабриканти вже висилають свого представника до американського конґресу, щоби він наклонив його до зниження мита на зелізо. Те саме роблять продуценти вовни з Нової Зеляндії.

ЖИДІВСЬКА СПРАВА ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ

ВАШІНҐТОН, 11. цвітня. — Сенатор Лодж, голова сенатового комітету для заграничних справ, повідомив нині жидівський комітет, котрий зявився недавно у нього просити вставитися за Жидами, що він уже приготовив резолюцію в справі Палестини, яку він незадовго внесе в сенаті і буде старатися переперти. Ся резолюція заявляється за заведенням „національного дому" для Жидів в Палестині згідно зі заявою Балфура з дня 2. падолиста 1917. року.

ЛИШ ПІВТОРА МІЛІОНА ЧУЖИНЦІВ В АМЕРИЦІ НЕ ВМІЄ ҐОВОРИТИ ПО АНҐЛІЙСЬКИ.

Послідна перепись населення виказала в Злучених Державах 13,497.886 мешканів у віці звиш десяти літ, що уродились поза границями Америки. Як тепер оповіщає Цензурове Бюро в Вашінґтоні, з того числа іміґрантів та переселенців лиш 1,488.948 осіб або-ж несповна девята частина не вміє говорити по анґлійськи. За десять літ від передпослідної переписи (1910-го року) число не вміючих по анґлійськи іміґрантів поменшилося на половину.

Процентово найменше знання анґлійської мови виказують Тексас, Арізона і Ню Мексико, де дві третині іміґрантського населення творять Мексиканці, що в більшости знають лиш свою мову. За те прочі південні стейти та захід Америки виказують найбільший процент чужинців, що присвоїли собі анґлійську мову. З 2.762.055 іміґрантів в нюйорськім стейті по анґлійськи не говорить лише 290.200 з 1.371.402 в Пенсилвенії лише 162.240 і з 729:799 в Ню Джерзи лише 73.409.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В БЕРЛІНІ

Анна-Шарлотте Вуцкі влаштовує під протекторатом Українсько-Німецького Комітета Українську виставу в „Bergersches Heim fuer Raumkunst", Eichhornstrasse 4, між Wannseebahnhof a Postdamerstrasse.

Виставлені будуть вишивання, керамика, різьба, малюнки, книги і ин. річи приватної власности укр. колонії в Берліні. Вистава буде відкрита в присутности представників преси та запрошених гостей 25. березня с. р.

Видавництво „Ullstein" закупило вже наперед ряд вишивок для опублікования в своїм журналі „Dame". Вистава буде тривати від 25. березня до 4. квітня і буде відкрита від 11—5 години. Докладніще про це буде пізнище.

КОНЕЦЬ ПОЛЬСЬКО-ПЕТЛЮРІВСЬКОЇ ЛЮБОВИ

Польська делеґація для справ репатріяції в Варшаві подає до відома, що по засіданнях і передвступних приготуваннях, вирушила 18. с. м. мішана комісія до таборів інтернованих в Стшалкові, Тухолі і Калішу в ціли сповіщення військових з б. протирадянських формацій Петлюри, Скоропадського, Балаховича, Денікіна, Вранґля і т. д. про амнестію російського та українського урядів, яка дає спромогу громадянам Росії та України вернути домів.

ЛЯХИ АРЕШТУЮТЬ УКРАЇНЦІВ.

В понедіолк дня 20. марта с. р. приїхав до Торок, повіт Сокаль комісар сокальського староства і в супроводі державної поліції з Торокперевів ревізію у місцевого пароха, о. Петра Гарасимчука, якого опісля відведено до повітового суду в Сокали. Тут списано з арештованим протокол, під замітом злочину головноє зради з 58. § к. з. Арештуванне о. Гарасимчука спричинило відчитанне і поясненне арештованим Пастирського Листа перемиського епископа Коциловського з приводу смерти папи Венедикта, та молитви за Народ. приказаної ординарятським розпорядком ч. 56. з 1922, р. Кромі о. Гаравимчука той сам комісар арештував в Тороках студ. унів. Василя Калєпу та студ. Михайла Мончака з Бишева. Арештованих відставлено до сокальської тюрми. Вечірним поїздом тогож дня відставлено о. Гарасимчука до сліччої тюрми на Баторія у

СПІЛЬНИЙ КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКИХ ЧИТАЛЕНЬ У ЛЬВОВІ.

Заходом Головного Відділу „Просвіти" львівської філії Т—ва та всіх львівських і підльвівських читалень 21. марта с. р. у великій салі „Народного Дому" відбувся народній концерт в память незабутнього взяли участь орхестральний гурток зелізничників при читальні на Городецькім і мішані хори при читальнях на Жовківськім (дириґент М. Сидорак), Городецькім (дир. Г. Криштальський) і Личакові (дир. В. Чума), Ольга Козаківна з читальні на Клепарові (деклямація), О. Голдан з читальні на Богданівці (деклямація). Промову виголосив проф. Ом. Терлецький, голова львівської філії „Просвіти" Концерт закінчився відспіванем „Заповіту". Відспівали злучені хори читалень під управою заслуженого дириґента д-ра М. Волошина. Баритонове сольо в „Заповіті" відспівав оперовий співак Р. Орленко, член читальні Середмістя.

МАСОВІ АРЕШТОВАННЯ У ЛЬВОВІ.

Польська преса доносить, що серед Росіян, замешкалих у Варшаві, перевели оноді власти масові арештування. Ті арештування є вислідом стислого надзору влад безпеченства над діяльністю протидержавних орґанізацій. Зогляду на те, що в акції тих орґанізацій добачувано протидержавну аґітацію, власти порішили шляхом арештувань положити цему кінець. Серед арештованих мають находитися чільні діячі монархічного табору. Між иншими ґен. Новіков, іменований недавно ґен. Вранґлем „начальним вождом російських сил у Польщі", та жінка ґен. Любомова, яка була касієркою монархічної орґанізації. — З посеред арештованих чотирох зараз звільнено під умовою негайного виїзду з Польщі. Відноситься це до ґен. Махнова, Новікова, прокуратора Гершемана і одного українського ґенерала.

БЕРЕСТЄ—ҐЕНУЯ.

Берлінська большевицька газета „Новый Мір" поміщує інтервю з комісарем Йоффе, який на питання, чи буде ріжниця між переговорами в Берестю а в Ґенуї, сказав: Ріжниця є. До Берест пішли ми, як представники побідженого народу і рахували ми не на справжню угоду, але на надію, що начнеться світова революція. Тепер ідемо до Ґенуї, щоби заключити справжню умову зі світом капіталістів. Підписуючи мир у Берестю, мали ми намір зачати боротьбу, а конференція в Ґенуї має положити кінець всякій боротьбі. Не підпишемо в Ґену ніякого договору, якийби нас вмішав в нову війну. Як у Берестю так і в Ґенуї оголосимо нашу програму, яка повинна виключити всяку можливість війни в будучому; ця програма буде менше теоретична і краще примінена до теперішного, від берестейської програми.

САМОВБИЧИЙ ЗАМАХ ОБЖАЛУВАНОГО

Дня 18. марта с. р. відбулась перед самбірським трибуналом суду присяжних розправа проти 5 обжалованих за злочин рабунку. По проголошенню вироку, який засуджував двох виновників на 12 років тюрми, засуджений Петро Скачило витягнув ніж і два рази пхнув собі його в груди, після чого намагався підрізати собі горло. Сторожі вирвали йому впору ніж. Відвезений до шпиталю Скачило на другий день втік, аж зловлено його і увязнено знову в Дублянах.

РОСІЙСЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ В ҐЕНУЇ БОЇТЬСЯ, ЩО АЛІЯНТИ ХОТЯТЬ ОБМЕЖИТИ СУВЕРЕННІСТЬ РОСІЇ

ҐЕНУЯ, 12. цвітня. — Російська делеґація зажадала нині вечером, щоби зібраннє комісії ч. 1, яке мало бути в четвер, відложено на пізнійше.

Се домаганнє поставили вони наслідком відомости, що аліянти хотять взяти під свою контролю внутрішні справи Росії.

Ся сідомість викликала в російській делеґації негодованнє й обуреннє.

Російські делеґати докоряють, що їх запрошено яко рівних, а міжтим вожди економічної конференції, себто аліянти, ставляться до них як до чогось низшого.

Якщо сесія комісії відбудеться, російська делеґація предложить різкий протест проти переважної части звідомления знавців для розвязки російського питання.

Російський фінансовий знавець Адольф Йоффе заявив, що Росія не позволить аліянтам посягати у її внутрішні справи. Росія згодиться, казав він, дати фінансові запоруки; також запоруки мирових зносин з другими державами, але не згодиться, аби аліянти контролювали її внутрішні відносини. Росія, говорив Йоффе, не згодиться на обмеженнє її суверенности і на визиск капіталістів. Вправді, говорив він далі, російський советський уряд готовий дати як найбільші фінансові запоруки і концесії, але не згодиться аж на визиск краю. Кромі того, додав він, Росія настоює, аби постановлено перевести загальне розоруженне в Европі. Коли аліянтські делеґати говорять про зрівноваженне буджету, себто зрівнанне приходів і розходів, а відкидають розоруженне, то вони помиляються, бо наприклад Росія не може зрівноважити буджету без обмеження зоружень, а знова не може покинути зоружень, коли другі держави не покинуть. Одним словом, казав він, Росія не позволить на те, аби нарушувано її суверенність, а натомісць домагати-меться запорук загального розоруження, бо тільки се доведе до загального мира і до економічної відбудови в Европі.

КОНФЕРЕНЦІЯ РАДУ РАДИТЬ, ЯК ПРИВЕРНУТИ В ЕВРОПІ ДОБРІ ГРОШІ

ҐЕНУЯ, 12. цвітня. — Підкомісія фінансової комісії економічної конференції радила, як уздоровити фінансовий розлад в Европі, а саме, як усунути безвартні паперові гроші а привернути вартні паперові гроші.

Ґолова підкомісії Британець сер Роберт С. Горн радив, щоби для сеї справи покликано окрему раду представників тих державних банків усіх держав, що випускають паперові гроші.

Далі стверджено, що випуск вартних паперових гроший не можливий, поки поодинокі держави не зрівнають приходів і розходів у своїх буджетах та не перестануть недоборів покривати друкованнем нових банкнотів.

Кристіян Раковський, голова советського уряду на Україні сказав, що Росії легко буде зрівнати буджет, бо вона не має покриття лише на одну сему частину розходів, а і се станеться, якщо в Европі заведеться повне розоруженне. Поправді, казав він, Росія вже перевела у себе розоруженне, бо з 5 міліонів війска оставила тільки $1\frac{1}{2}$ міліона, але вона готова ще дальше його обмежити, якщо прийде до загального розорoження.

Далі він вказав на те, що з уваги, що підставою паперових гроший є золото, воно повинно бути розділене справедливо між усі держави, а не повинно бути нагромаджуване лише в кількох державах.

НІМЦІ НЕВДОВОЛЕНІ З ҐЕНУЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ҐЕНУЯ, 12. цвітня. — Німецький канцлер др. Зірт вертається за кілька днів домів, бо, як каже, є знеохочений придавляючим настроєм на економічній конференції.

Німецьких делеґатів знеохотила між иншим також заява аліянтських знавців у справі Росії, в якій сказано, що Росія має віддати всі приватні підприємства їх власникам з 1917-го року, а що німецькі підприємства в Росії були в 1917-ому році в руках російського уряду, так Німці не могли би відібрати в Росії своєї власности.

Також невдоволені Німці з того, що аліянти перечать Росії домагатись відшкодовання від других держав кромі Німеччини.

НЕВТРАЛЬНІ ДЕРЖАВИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАГАЛЬНОГО РОЗОРУЖЕННЯ ЕВРОПИ

БЕРЛІН, 12. цвітня. — Перед виїздом на ґенуенську конференцію представники невтральних держав відбули тайну нараду в Берні, столиці Швайцарії, на якій постановили, що невтральні держави готові помогти для покриття воєнних відшкодовань, спричинених світовою війною, але під умовою, що тесаме зроблять також аліянти, бо годі ціле відшкодованне звалювати на одну державу. В заміну за се домагаються невтральні держави загального розоруження Европи.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

[illegible] адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 493 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

[illegible] редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА ЩО ЙДУТЬ ПОДАТКИ.

Еліот Водсворт, заступник міністра скарбу в кабінеті Гардинґа, мав недавно в Шікаґо відчит, в котрім сказав деякі цікаві річи про американські державні фінанси.

Він виказував, що навіть Злучені Держави, найбогатша держава в світі, не може тепер назбирати серед свого населення тільки податків, кільки їм треба до належитого ведення уряду. Виводив він, що сього року американське населенне ледво дало тільки гроша, кілько виносити-муть розходи. На другий рік, однак, уряд уже сподіється недобору, бо не бачить, як можна придбати тільки приходів, кілько йому треба на біжучі видатки.

Говорив заступник міністра скарбу, що американський уряд не думає навіть віддавати тепер державні довги, які він тим самим складає на плечі слідуючого покоління. Сей державний довг є справді кольосальний: він виносить майже 23 міліярди долярів!

Ще цікавійші від сих фактів дальші пояснення, звідки взявся такий кольосальний державний довг та нащо обертаються гроші, зібрані оподаткованнєм. Вже то само, що державний податок Злучених Держав виносив ще в році 1917. всего одного міліярда долярів, (себто зріс за 5 літ майже 23 рази) показує, що війна була головною причиною зросту американського державного довгу.

Що війна являється головною причиною зросту державних довгів, видно теж з того, що американський народ ще й нині платить річно по 250 міліонів долярів на песнії за горожанську війну, від котрої минуло вже 60 літ.

Заступник міністра скарбу подає теж, нащо йдуть податки, збирані що року. Після його розрахунку, на мирні цілі йде всего 15 процент, себто на кождий доляр зложеного податку всего 15 центів. Решта, себто аж 85 центів на кождий доляр, видається на справи, звязані з війною, або на давні довги, котрі всі майже мали свій початок у війні.

ДО ВІДОМА ВСІЙ АМЕРИКАНСЬКІЙ СУСПІЛЬНОСТИ.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ НЕ ХОЧЕ ПОМАГАТИ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ.

О. Лев Сембратович, котрий недавно виїхав з Америки до старого краю, прислав нам до поміщення отсей лист, який він одержав від о. Василя Лициняка зі Львова:

Львів, 23. марта, 1922.

Вп. Отче Добродію:

СС. Василіянки — вдячні Вам за матеріяльну поміч для сиріт — не могли відмовити Вашій просьбі що до відвезення 3 сиріт до Відня і призначили директорку школи, С. Тересу, до виконання сего завдання.

Американський Червоний Хрест, який до кінця червня 1920 заложив для Польщі 258 шпиталів на 26,123 ліжок, давав уряджения для санітарних польських поїздів, удержував три прифронтові польські шпиталі на 1.075 ліжок, а цивільному польському населенню ніс величезну поміч, міліярдової вартости, — для УКРАЇНСЬКОГО без порівнання біднійшого НАСЕЛЕННЯ НЕ РОБИВ МАЙЖЕ НІЧОГО. Дав лише ТРОХИ річий за тих 20.000 ДОЛЯРІВ, які були зложили на його руки американські Українці у Злучених Державах, а поза тим НІЧОГО не хотів дати.

Навіть для українських сиріт не мав милосердя. Для польських дітий зорґанізував Ам. Черв. Хрест 207 СИРІТСЬКИХ ЗАХИСТІВ, де приміщено 16,470 ДІТИЙ; заосмотрив в убрання 80,100 ДІТИЙ, а допоміг харчами і одежею населенне в 2.316 МІСЦЕВОСТЯХ. Все те в західних землях Польщі, для польського населення. ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СИРІТ НЕ ЗОРҐАНІЗУВАВ АНІ ОДНОГО ЗАХИСТУ. Ми хотіли отворити в Калуші (де маємо в захисті 40 сиріт) купелі для сирів скрофулічних (бо там є на місци сіль каїнітова з йодом), отже звернулись до Ам. Черв. Хреста у Львові з просьбою, щоби нам бодай поміг і подарував 3 ванни цинкові, але й того нам відмовили.

Польським дітям (не сиротам), що виїздять на літні оселі на село, дав Ам. Ч. Хр. 80 шатер, з котрих кожде має по 40 ліжок комплетно уладжених (постіль, білле. одіж); само місто Львів дістало 8 таких шатер. УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ НЕ ДАЛИ АНІ ОДНОГО.

Причина в тім, що в А. Ч. Хр. рішали американські Поляки, які слухали сліпо тутешніх польських шовіністів.

Деколи просто кпили собі з українських сиріт. Щоби дати наглядний примір такої наруги, залучаю оригінальний лист від о. Горри, Василіянина з Бучача, писаний до мене перед місяцем, і одну „ПОДУШКУ", яку А. Ч. Хр. прислав, ХЛОПЦЯМ СИРОТАМ (гімназистам) в Бучачи. Прошу осудити. Варта показати її в Америці. Вільно їм одних засипувати дарами, а другим зовсім не дати, так як досі поступали — але наругуватися з недолі українських сиріт то чейже не випадає такій поважній інституції. Благородний американський нарід, який стільки добра післав сюди до Галичини, без ріжниці, для всіх бідних, певно навіть не догадується, як несовісно виконується тут його волю.

Сердечно здоровлю і поручаю наші сироти на дальше ласкавій памяти.

Брат в Христі
о. Лициняк, в. р.

* * *

Присилаючи сей лист, о. Л. Сембратович пише, що привезе зі собою до Америки згадану подушку, випхану шматами, і просить американських Українців зробити ужиток з надужить підвладних Американського Червоного Хреста в Галичині.

Се можуть і повинні зробити українські інституції, які підпирали роками цілими кампанію А. Ч. Хреста за збірками і приєднуванням нових членів. Вони повинні віднестись до Управи А. Ч. Хреста у Вашинґтоні, до президента Гардинґа і до Конґресу. Слід сей скандал видвигнути на світло дня перед американську публику.

ЯК ВАЛИТЬСЯ ЕВРОПА.

(Кореспонденція „Свободи").

Те, що звичайно розуміємо під „Европою", становили передовсім її міста, головно великі міста. Там були осередки культури, найкращі огнища умової творчости, технічних винаходів, словом усякого роду науки і вигоди.

Так було до війни.

Але зовсім інакше виглядає тепер. Ось що починає діятися з найкращим і найкультурнішим з великих центрів середної Европи — з Віднем. Як відомо — Відень належав до війни до перших европейських міст: мав знамениті вищі школи, чудово уряджені клініки, добірні музеї, старі архіви, яким рівні є хіба в однім Лондоні, і т. д. Все те притягало до Відня людей науки з цілого світа. А для широких мас народа мав Відень велику вигоду життя, дешевого, приємного й оповитого красою гарної культури.

Все це змінилося цілковито. Школи втратили що найлучших професорів, бо ті з нужди покинули Відень і розбрилися по широкому світу. Тесаме сталося з визначнійшими лікарями. Старих заслужених діячів науки можна бачити в найгірших ресторанчиках. Деякі з них не мають і на такий харч. Є випадки, що професори мліють з голоду на катедрах і падуть в обморок.

Так виглядає тепер наука.

А сам Відень виглядає тепер ось-як:

На зовні він мало змінився. Та в дійсности зайшли вже великі зміни. Передовсім щезла давна вигода життя — і то щезла без сліду. Навіть за найбільші гроші не одержите в ресторанах і каварнях того, що було перед війною. Та це ще можнаб видержати. Але Відневи грозить ще инша, далеко поважніща небезпека: Від 8 літ ніхто не направляє домів, бо за дорого. Супроти того тут і там доми починають уже трівкати, дахи світити дірами і т. д. Приходить уже до того, що випорожнюють деякі доми, бо грозять заваленнєм. А в місті страшна недостача помешкань.

Наслідком того під самим Віднем зараз за мостом на великім Дунаю, повстала зовсім нова оселя. Називають її „Бретльдорф". Це значить: „Село з дощок".

Ця нова оселя хоч положена під саміським Віднем, одначе дуже далека від усякої культури й навіть від звичайного поступу. Мається вражіннє, що це брудне африканське село переніс хтось під одну з найкращих столиць Европи. Нема в тій оселі ніяких улиць, ніяких лямп, ніяких водопроводів, ніяких каналів, ні навіть номерів на домах! Супроти того ні лікарі не хочуть іти в ту оселю до хорих, ні листоноші, — бо допитатися там до когось не легко. Ціла та оселя не підлягає ніяким законам: вона повстала без будівельного дозволу і без оглядання на поліційні приписи. Тай тепер поліція заходить туди нерадо — хіба що мусить.

Ціла та дивна оселя повстала на однім величезнім змітнику. Бо туди, над Дунай, від багатьох літ звозили сміття з цілого Відня. І там серед цілих гір сміття, попелу й усяких відпадків, де бідні жінки й діти до сего часу шукають за якимись останками кухонного начиння, шкіри чи паперу — побудовали собі зі стягнених відкись дощок низькі, нужденні хати. Хто побудовав? Ті, що вернули з війни й неволі та не застали вже ніде помешкань. Нехар там просто страшна. Студні на воду копали таки в тих смітникових полях і вода з тих колодязів страшенно нечиста. Там живуть ті, що за свій рідний край віддали здоровля на війні і в ворожій неволі: між мешканцями тої оселі є багато інвалідів. Ціла та оселя нужди займає коло пів міліона квадратових метрів землі. Богато орґанізацій і влади пробували вже завести порядок втій оселі, але надармо. Вона повстала без ніякого пляну й животіє таксамо. Це знак хаосу, це грізна заповідь упадку міст і культури та повного розвалу середної Европи. Бо міста східної Европи вже зовсім розвалені. Тепер черга на середну. А потім?

Відень, 20. марта, 1922.

Подав **Др. Осип Назарук.**

ЛИСТ ІЗ БЕРЛІНА.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Давно я вже не писав Вам листу з Берліна. Назбиралося тілько матеріялу, що не знаю з чого й починати.

Хай буде з політики.

Берлін, покищо, не єсть політичним центром української еміґрації. Але в йому всеж таки заступлені малощо не всі наші партії й політичні орієтації.

В першу чергу кидається в очі представництво У. Н. Р., бо воно має власну, дуже гарну палату, а в ній посла д-ра Романа Стоцького і повний урядовий персонал. Посольство це видає паси, які дають право на побут у Німеччині та на їзду до Австрії. Але це друге не так легке, як кому здається. Треба усяких віз. треба дозволу на вїзд і таке друге. А за все треба добре платити. Вартість тисячки корон зводиться майже до колишнього ґульдена, а тисяч німецьких марок неварт того, що перше вартувала сотка. Тож поїхати з Берліна до Відня, або з Відня до Берліна це не так легко. Але єсть такі, що їздять.

Посольство У. Н. Р. допомагає також хоч декому з потрібуючих помочі, дає дешо на цілі Червоного Хреста і піклується студентами. При його допомозі відбувся 17. грудня равт на дохід бідних еміґрантів, який приніс всеж таки гарний дохід, щось коло 30 тисяч марок. Але мимоходом кажучи, це капля води в морі еміґрантської нужди.

Ще більше, бо коло 40.000 марок приніс вечір на дохід наших студентів. На цьому вечорі співали наші славні артисти панна Гушалевичівна, прімадонна берлінської опери і наш дорогий земляк Менцінський, героїчний тенор опери кольонської. Обоє співали прегарно і збірали вповні заслужені оплески. Годі було вдержатися від сліз, слухаючи, як Менцінський своїм могутнім голосом співав: „Гетьмани, Гетьмани!" Здавалося, що нема такої української душі, щоб не зворушилася в цей мент. Мабуть під впливом його співу цей вечір пройшов дуже гармонійно, хоч були на йому і гетьман Скоропадський і посол Василько і пані послова Авсенова, з членами радянського посольства в Берліні і представники всіх наших несчислимих партій, бо про кого як про кого, а про нас, то справді можна сказати „двох людий, а три партії".

І отся партійність це наше найбільше лихо. Через неї пропадає Україна, бо люде замість турбуватися загальною справою сидять, мов хробаки в хроні, у своїх партійних програмах. „Або хай буде така Україна, як я хочу, або най її не буде", — сказав оден бувший, злої памяти український міністер. Щось таке говорять, або й роблять і другі Українці; і не міністри, а звичайні собі люди. Через те витворюється настрій безнастанної коромоли, партійної распрі, через те пропадає з ока річ найважнійша — самостійність і доперва незалежність нашої рідної країни.

Тепер одно було потрібне, а саме — представництво, яке складалобся з репрезентантів всіх українських політичних груп, щоб там, де ходить о оборону нашої землі і волі воно могло виступати як представництво нашої самостійницької ідеї. Хоч як вони і далекі соі, а всеж таки ради спасення нашої народної справи моглиб були зближитися до себе, скласти якусь плятформу і заступати ідею незалежної України. З такою обєднаною репрезентацією числився би світ, а так кожному з них з окрема говорять: „не вжеж тільки ви, то Україна, а другі ні?"

З усякими національними радами, радами републік і зїздами парляментаристів світ не числиться, бо для світа мають значіння люди і групи, які віді́грали рішаючу, або всеж таки якусь визначну ролю в будуванню української держави...

Але вертаймо до посольства У. Н. Р. В неділю, 26. лютого, давав посол Микола Василько баль в палаті посольства У. Н. Р. в Берліні. На балю явилися посли англійський, французький, бельґійський, польський і всіх рандштатів, з жінками й радниками та секретарями посольств, чимало визначних Німців і представників преси. З Українців були прошені пп. Барановський, Д. Дорошенко, Фальц-Файн, Богдан Лепкий з дружиною і різбар Архіпенко, брат укр. з. міністра, котрий у молодім віку здобув собі своїми різбами широку славу.

Баль робив дуже гарне, навіть блискуче враження, але нам, Українцям, сумно було дивитися на зібрання людий від яких доброї волі залежить у значній мірі добро нашої країни, — а вони всеж таки не ставляться до нас так як треба. Та чи гостинність посла Василька вплине хоч у деякій мірі на їх прихильнійший настрій. Це й бувби результат заходів і старань гостинних господарів.

Галицьке посольство провадить дуже скормне життя. Воно складається з посла Біберовича й секретаря Шухевича, відомого пяніста. Убожество фондів не дозволяє навіть на таку розкіш, як телєфон. На допомогу бідним студентам гроший нема. Тутешний „Червоний Хрест" витратив на тую ціль 6779 м. і 50 фенігів і все таки втер неодну слезу з очий галицьких земляків. Але фонди „Червоного Хреста" вичерпані, а всякі благання о поміч, навіть до американських братів осталися без успіху. Не наспів ані оден доляр, а всеж таки „Червоний Хрест" доки міг, доти помагав може не одному з братів та не одній з сестер американських еміґрантів.

„Червоний Хрест" тепер в дуже скрутному положенню. Нема чим заплатити хату, нема що дати діловодови, а большевики з усіх сил напірають, щоб „замикати буду". Саме тепер приїхав з Київа Др. Холодний, колишній голова „санітарної місії" і голова „Української Громади" в Берліні. Він тепер, на жаль, стоїть на тому, що треба здати „Укр. Черв. Хрест" большевикам, бо иншої України, крім большевицької нема. Як наше громадянство не візьме собі тої справи до серця і не поспішить „Червоному Хрестови" в поміч, то на його совість впаде ще одна самостійницька інституція, яка свою роботу робила чесно і безкористно.

Так само через байдужність суспільства паде наш одинокий самостійницький, незаежний дневник за границею краю „Українське Слово". Люди вміли тільки критикувати, але з передплатою не спішилися, а кошти росли до висоти 200,000 марок в місяць. Це переходило спроможність декількох одиниць і „Українське Слово", хоч було редаґоване гарно і другої цілі, крім підтримання ідеї самостійности не мало, перестає виходити, лишаючи без заняття кількох заслужених співробітників.

Таксамо з початком цвітня остануться без усякої помочі наші студенти. Дотепер вони діставали підмоги з американського союза молодих людий („Імка"). Тепер „Імка" каже, що вона помагати-ме тільки Росіянам, а Росіяне говорять до українських студентів: „Ми приймемо вас, (не всіх!), але, як російських студентів". Значиться, або зрікайтеся своєї національности, або — пропадайте! І тут теж булаб бажана поміч Америки. Але комітет допомоги студентам покищо, даром звертався до совісти і до кишені своїх американських братів. Крім обіцянки не дістав нічого... А студенти наші і вчаться гарно і тримаються добре. Хоч грозить їм біда і хоч підсувалися до них большевицькі аґітатори, обіцяючи їм золоті гори, більшість осталася на національному ґрунті. На зібранню „Студентської спілки", з початком лютого виключено 9 студентів комуністів, а 17 виступило ніби то тому, що спілка перестає бути аполітичним товариством. Таким чином воздух у студентській спілці прочистився. Хоч з одного боку жаль, що прийшло до розділу між студентством, то з другого треба тішитися, що припиниться дальша комуністична аґітація на шкоду національного принціпу, котрий під теперішню пору являється для нас найважнійшим питаннєм.

Під знаком обєднання дальше працює „Українська Громада". Вона не тільки пробудилася з довгого сну, але й розвивається чимраз краще. Сходини в новім привітливім льокалю відбуваються що суботи. На сходини приходять тутешні громадяни, не дивлячись на ріжниці партійні. На останніх сходинах дуже гарно грало тріо тутешніх наших студентів (Недільський, Сімко і Сімович), співала одна Шведка, твори шведських композиторів, деклямувала відома наша артистка п. Дорошенкова, а гуморески співали й деклямували пп. Бобрів і полковник Новохадський. Деклямації пані Дорошенкової робили як скрізь сильне враження. По концертовій части йдуть звичайно виклади, товариські гри й танці. Буфет провадять наші пані на добродійні цілі.

Недавно відбулися загальні збори „Української громади", на яких принято чимало нових членів. Президію вибрано тую, що перше була, себто: Б. Лепкий, голова і пп. Мірний та Королів, товариші голови.

Тепер готує „Українська Громада" концерт в Шевченкові роковини, який відбудеться 17. марта в салі „кінстлерферайну", при участи що найкращих наших артистичних сил.

Про діяльність „Жіночої Громади" напишу другим разом.

А тепер вертаю до того, з чого почав, до політики.

Тутешні політичні ґрупи живуть своїм життєм. Відбуваються зїзди, наради, щось робиться, але загал не знає що.

Гетьманці мовчать. Про них можна сказати, що колись балакали про Хмельницького: „Бог оден знає, Бог оден відає. що наш батько думає-гадає". Хоч про самого Скоропадського відомо, що він самостійник і що не хоче йти проти волі народу. Василько усіми силами свого дипльоматичного хисту держить на плесі потапаючий корабель Петлюри. Ліваки — на розпуттю. І радіб до большевиків і бояться, бо це ризико дуже велике, особливо тепер, коли не знати, чи большевизм іде під спід, чи приготовляє нову якусь то штуку.

Не даром же сидів тут Радек, Риків і Раковський. Дивним дивом на час їх побуту припадає великий страйк залізничих, ґазових і електричних робітників. Не було також у Берліні води, не грали телєфони. Найбільше місто на европейському континенті цілий тиждень жило життєм величезного села. Втрат годі обчислити. Страйк приборкано при помочі „горожанського поготівля", але наслідки його осталися у формі небувалої дорожнечі. Яйце коштує 6 марок, вуголь 50 кґ. 42 марки. масло фунт 50 марок, бохонець хліба 13 м. 30 феників і т. д. Крім того дуже подорожіла почта, залізниця, трамваї і т. д. Ось вислід комуністичної аґітації. Страйкарі нічого не заробили, а населеннє втратило багато. І єще одно: мораль публична паде чимраз віл. Купець каже собі: коли держава накладає ціни на залізницю, електрику і т. д. то чому я не маю брати більше за мій товар. Робітник, страйкуючи, привикає до безробіття і до саботажу, злодії і грабівники, хіснуючись темрявою, браком скорої комунікації, телєфону і т. д. поширюють свою діяльність, загал, особливо міщанство й урядничі родини, попадають у розпуку. Життя заграчує свої ясні контури. Перспектива така як у Росії.

Та що робить? Єсть люди, котрим вона під смак...

Н. М.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ.

(Відозва Українського Педагоґічного Товариства у Львові).

Львів, 28. марта, 1922.

Недалекий від нас уже час великого празника — свята Воскресення Христа, найбільшого Вчителя цілого людства. Тоді радісні звуки дзвонів вливають у серце кождого надію на кращу будучину. Вони-ж бо звіщають побіду Правди над брехнею, Світла над темрявою!

І тепер кличемо до нашої громади: Хто щиро бажає красшої будучини свойому народови; хто бажає його воскресення — нехай подасть руку на поміч українській дітворі, жадній науки, що гуртується в РІДНІЙ ШКОЛІ.

Пригадуємо нашій громаді, що в самому Львові маємо три 7-клясові школи, дві 4-кл. школи мішані, одну 4-кл. школу хлопячу, двоклясову мішану школу на Клепарові і 4-кл. мішану на Левандівці. В УСІХ ТИХ ШКОЛАХ У ЛЬВОВІ УЧИТЬСЯ 2,003 ДІТИЙ В 54 ВІДДІЛАХ — А УЧИТЕЛЬСЬКИХ СИЛ Є 63. Крім того ведемо семінарійні і матуральні курси. На провінції маємо 9 НАРОДНІХ І ВИДІЛОВИХ ШКІЛ, в яких учиться 1,956 дітий; 6 ҐІМНАЗІЙ о 37 клясах, в яких учиться 929 учеників(ць), а вчить 89 учивелів(льок), 12 ҐІМНАЗІЙНИХ І 9 СЕМІНАРІЙНИХ КУРСІВ.

Та мета, до якої зміряємо, ще дуже далека! Не сміє бути ніодної громади, в якій не було би своєї рідної школи! Дальше треба подбати про основаннє ріжного рода фахових і промислових шкіл, діточих садків і т. п.

Щоби се перевести в діло і не дати упасти дотеперішнім школам, треба кільканайцять міліонів марок місячно.

Ми сподіваємось, що в змаганнях за права рідної школи усе наше громадянство стане разом з нами і підіпре нас усіми матеріяльними засобами.

Що українське громадянство дуже легко могло би зложити міліонові фонди, про се переконують нас факти, що вчасі Різдвяних свят деякі громади зложили на „Рідну Школу" по кількадесять, навіть по 100,000 мп. Та сих громад дуже мало; їх можна почислити на пальцях одної руки.

Зате мусимо з прикростю ствердити, що після Різдвяних свят жертвенність дуже впала.

А всетаки ми віримо, що ціла українська громада підіпре нас в наших змаганнях і тому відкликуємось до неї з проханнєм о постійні, місячні жертви.

Пригадуємо слова нашого Мойсея—Франка:

Кождий думай, що на Тобі
Міліонів стан стоїть,
Що за долю міліонів
Мусиш дати ти одвіт!

Нехай не буде ніодного члена української громади, для якого була би байдужою доля „Рідної Школи", яка силою обставин стала одиноким захистом українського шкільництва в нашій Галичині. Нехай кождий Українець доложить цеголку до могутньої будівлі нашого національного і культурного відродження.

А тоді недалекий буде день великого празника — Воскресення України!

Головна Управа Українського Педагоґічного Товариства.

(Всі американські часописі просимо о передрук сеї відозви, з якої наші заморські Брати бодай приблизно пізнають працю „Рідної Школи" та знати-муть, на що обертаються їх жертви. При тому зазначуємо, що в старому краю остаємо під контролею цілої суспільности та що „Рідна Школа" зогляду на свою виключно культурну роботу, находить щиру піддержку зі сторони всіх партій. УПТ.).

ВІД РЕДАКЦІЇ. — Жертви на Рідну Школу в Галичині можна посилати або до Земельного Банку Гіпотечного (Львів, Підвалле, ч. 7), або до Товариства Дністер (Львів, ул. Руська, ч. 20), або через адміністрацію нашої часописі, яка займеться посилкою, відішле посилаючому посвідку й оголосить посилку в ґазеті.

ПОСИЛАЙТЕ ТЕЛЕҐРАМИ ДО ҐЕНУЇ!

Адресувати так:

ECONOMIC CONFERENCE, GENOA, ITALY.

Про висилку каблеґрам повідомляти українські і місцеві американські часописі.

ПРО ТАЄМНИЦЮ ЩАСТЯ І ЗДОРОВЛЯ.

(Кореспонденція „Свободи").

—o—

Помер славний професор хірургії берлінського університету, Карло Людвик **Шляйх.** Він вславився пожиточним винаходом, який багатьом хорим заощадив масу терпіння. А саме професор Шляйх перший примінив кокаїну при операціях і знечулив болючі місця без усиплювання хорого наркозою. Бо штучну наркозу не кождий хорий може видержати.

Отож з приводу смерти того добродія людства оповіщує тепер европейська преса ріжні його праці. Подаю тут зміст одної з його знаменитих статей. Хто уважно перечитає се й завдасть собі трохи труду, щоби приноровитися до виводів славного лікаря, — той може мати велике задоволення й хосен з нього.

Щож доказує цей учений лікар людям про їх щастя і здоровля?

Він каже, що **щастя людини залежне передовсім від того, чи людина висипляється, чи ні.**

Кілько щастя в подружі нищить невиспання! Кілько обид і злочинів булоб невиконаних, якби люди висиплялися як слід! Що значать гроші, обовязок і навіть честь супроти першого і найвищого обовязку: бути здоровим! Бо здоровля це одиноке щастя не тільки нас самих але й нашого народу й нашої держави! Тільки на здоровлю полягає якість нації, тільки на здоровлю полягає кінець-кінців уся культура. Здоровлє це перша, природна умова всіх цінностей.

В якій мірі недостаточне спаннє шкодить людині, це можна виказати на значінню т. зв. життевих нервів (симпатичних нервів). В сні ті нерви немов застановляють вічно рухливу клявіятуру денних вражінь та спонук і відпочивають. Хто перериває або зменшує той відпочинок, щоби хитрістю видурити від сну час, йому призначений, — той вносить потрясення й розколини в сам фундамент нашого життя. Таким чином шкодить відновленню крови. Через те нічні робітники й нічні лінтаї все бліді. Вони все чуються невиспані й утомлені: то їх організм домагається інстинктовно віднови крови, яка не могла наступити в сні.

Якраз тому молода людина має такий благословенний сон, що в ній відбувається найжвавіще віднова крови. І тому з віком потребуємо щораз менше сну, бо ця віднова не відбувається вже з такою скорістю. А на старість наше життя подібне до годинника, який кінчить свій біг. Накручувати його можна щораз коротше й коротше — але основно направити вже ні.

Сон — це час відродження життевої сили у нас і міліонів її колісняток у нашім тілі. І по що вкарчувати цей час? І задля чого вкорочувати його? Задля свідомого „життя" і свідомих думок, які всеодно нічого не відкриють у ґранітовій непонятности життя.

Недоспані ночі зменшують елястичність нервів і всіх кровоносних посудин людського організму. А за тим осідає в нас вапно, — вапно, що так легко ломить життя. Недоспані ночі фабрикують у нас те смертельне вапно, що перед часом заганяє нас у могилу, викликаючи передтим: страшні болі серця й апоплектичні удари, неврози, самозатроєння, творення цукру й камінчиків в організмі.

Сон це для людини тесаме, що активність для білянсу. Сон це відпочинок. Хто нарочно вкорочує сон, той поповняє гріх супроти святого духа життя і його ритму. А той гріх мститься страшенно на людині, на її потомству і на цілій нації. Тому — спіть, кілько хочете, кілько вимагає ваш орґанізм.

Відень, 15. марта, 1922.

О. Назарук.

СІЧОВИЙ ЗЇЗД.

Повідомлення Головного Заряду Січової Організації.

Позір! Чічовики і Січовички!

Отсим подається Вам до відома, що ДВОРІЧНИЙ СІЧОВИЙ ЗЇЗД, який, після ухвал минувшого Зїзду в Питсбургу, мав відбутися з початком мае с. р., відбудеться В ДНЯХ 28. 29. І 30. МАЯ, 1922, В НАРОДНІЙ ГАЛІ В МІСТІ КЛІВЛЕНД, О.

На сей Зїзд мають явитись:

1) Головні старшини Січ. Орґ. (включаючи і Екзекутиву).

2) 3 (три) Окружні Отамани: з Шікаго, з Клівленду і з Филаделфії.

3) Делегати всіх правних відділів Січ. Орг., вибирані і висилані на Зїзд, згідно з точками статута, поправленими на минувшім Зїзді в Питсбурґу.

Окрім повисше наведених на Зїзд не буде впущений ніхто.

Ширші інформації, т. є: програму Зїзду (конвенції) і програму Січового Свята, що має відбутись в Клівленд, О., в полученню зі Зїздом — подасться до відділів пізнійше.

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ:

Стефан Мусійчук, рекордовий писар.

НА УДЕРЖАННЄ І НАУКУ СИРОТАМ В ГАЛИЧИНІ відограється

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 17-го КВІТНЯ 1922 РОКУ

(Великодний Понеділок)

в Українськім Народнім Домі, 217-219 East 6th Street, New York, N. Y.

представленнє, перший раз в Ню Йорку, під заголовком:

КОМЕРЦІЯ

Песа в 3-ох діях, образ з сільського життя, написав Вітаґій Самійленко.

Режісер С. А. Вірні. Початок о годині 7.30 вечер. **ВСТУП: 50 і 75 цнт.**

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ. До численної участи запрашає

85,87 **Комітет Захисту сирітського в Поморянах.**

ЗАПИСИ В ГОТІВЦІ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДАЛД ПІДПИСАЛИ:

Ч. 1310

(Подаємо в такім порядку як приходять зголошення).

(Докінчення)

42) **Шикаґо, Ілл., від** Всеукраїнського Окружного Комітету через п. М. Поллака 50
Зложили:
Кликун Теодор 5
Опиханий Филип 5
Угріновський Мих. 10
Городецький Мих. 10
Ґавлігинський Кость 10
Островський Дмитро 10
43) Федунка Теодор, **Джамейка, Н. Й.,** переслав п. І. Претика 5
44) Страхоцький Теод., **Кулпмонт, Па.,** переслав п. А. Шаршонь 5
45) Бр. св. Арх. Михаїла, від. 27 Провидіння, **Ормрод, Па.,** переслав о. Іван Кутський 50
46) **Ню Йорк Сіті** від Ліґи Ам. Горожан Укр. Роду, через п. С. Дембицького 270
Зложили:
Куханевич Гринько 5
Сітніцький Николай 10
Ничка Юлія 5
Лотоцький Антоній 5
Ошуст Іван 5
Бай Текля 5
Бринь Іван 5
Левіцький Марко 5
Лужецький Матвій 5
Ковальський Маріян 5
Лесняк Андрій 5
Вишневецький Стах 5
Стислий Михайло 5
Ґула Андрух 10
Юфан Анна 10
Мельничук Павло 5
Мамчій Дмитро 100
Шульга Василь 20
Маселко Евфрозина 5
Штиґа Никола 10
Мисак Ілько 40
47) **Янґставн, О.,** від Українського Окружного Комітету, переслано через п. М. Мельниковича 65
Зложили:
Вітишин Михайло 10
Ряпеч Михайло 10
Стефанко Николай 10
Ґела Семеон 10
Ґела Текля 5
Лахоцький Онуфер 5
Мазур Федор 5
Нацинський Семеон 5
Зубаль Василь 5
48) Фук Михайло, **Ембридж, Па.** 10
49) **Майнерзвіл, Па.,** переслав о. Антін Лотович 180
Зложили:
Бр. Провидіння, від. 49.....10
Котляр Дмитро 5
Гузела Іван 5
Самець Олекса 10
Кікцьо Франк 5
Ґлдебський Іван 5
Шпирка Семко 5
Тирнавчик Михайло 5
Сидор Іван 5
Мацюжак Іван 5
Стичишин Микола 10
Пацканич Михайло 5
Бончак Антоній 5
Виняр Михайло 5
Степаняк Василь 5
Рудик Михайло 10
Паламар Микита 5
Піхович Стефан 5
Стерник Іван 5
Шумеля Іван 5
Процко Іван 5
Сухина Дмитро 5
Варищак Олекса 5
Церков св. О. Николая........ 5
50) **Нюарк, Н. Дж.,** переслав п. Т. Каськів 50
Зложили:
Тов. св. Петра і Павла 25
Ґулька Юстина 10
Канарок Петро 5
Андрусишин Юрко 5
Ванковський Ігнатій 5
51) Романків Волод., **Нортгемптон, Па** 50
52) **Н. С. Пітсбурґ. Па.,** переслав п. Т. Іваніцький 55
Зложили:
Тов. Тараса Шевченка, від. 65 Нар. Помочи 50
Михалюк Семен 5
53) **Ню Йорк Сіті,** переслав п. І. Мартинець 15
Зложили:
Ружбицький Никола 5
Крупельницький Йосиф 5
Генелекс Катерина 5
54) Тріска Стефан, **Сентрал Фолс, Р. Ай.** 5
55) Залецький Іван, **Карнеґі, Па.,** переслав о. А. Пристай.... 5
56) **Ню Йорк Сіті,** від Ліґи Ам. Горожан Укр. Роду переслав п. Стефан Дембицький .. 125
Зложили:
Тов. Могилниця 100
Лудинський Атаназій 15
Ґайда Николай 10
57) Пап Сенько, **Савт Плейнсфілд, Н. Дж.** 10
58) Цибух Йос., **Лузерн, Па.** 10
59) **Бейкертон, Елмора, Па.,** переслав о. І. Захарко 85
Зложили:
Куцман Юрко 25
Качур Гринь 10
Ващак Теодор 10
Тарнавський Теодор 5
Ґерґель Іван 5
Паранич Николай 5
о. Іван Захарко 25
60) **Бостон, Масс.,** Рудий Петро 5
61) о. Володимир Обушкевич, **Патставн, Па.** 25
62) **Ютика, Н. Й.,** Гумницький Іван, переслав п. В. Лисогір.. 10
63) **Барнзборо, Па.,** Сполок св. Ап. Петра і Павла, від. 36 Народної Помочі, переслав п. Я. Гурей, **Спенглер, Па.** 25
64) **Карнеґі, Па.,** переслав о. О. Пристай 115
Зложили:
Сестр. св. Любови 50
Вагурський Василь 25
Попівчак Йосиф 25
Шкільна молодіж української Парохіяльної Школи 10
Зінський Стефан 5
65) Бр. св. Димитрія, від. 95 У. Н. Союза, **Назарет, Па.,** переслав п. Тимко Гурин 25
66) **Джерзи Сіті, Н. Дж.,** Володим Богдан Лотоцький 50
67) **Ютика, Н. Й.,** переслали пп. Василь Лисогір і Н. Кравецький 80
Зложили:
Гриб Григорій 10
Станімир Василь 10
Станімир Ілія 10
Лесняк Гнатко 10
Конікевич Михайло 5
Фецатчин Семен 5
Лащеський Володимир 5
Сень Теодор 25
68) **Елизабет, Н. Дж.,** переслав п. Стефан Чечель 15
Зложили:
Чечель Ілько 5
Сташко Василь 10
69) **Ню Йорк Сіті,** переслав п. Др. Семен Демидчук 110
Зложили:
Укр.-Американське Стоваришення Родимців Завалова 100
Литвинюк Іван 10
70) **Бреддок, Па.,** переслав п. Іван Цьокан 85
Зложили:
Савчин Іван 5
Цьокан Іван 10
Буярин Володимир 5
Буярин Марія 5
Бенецький Іван 10
Н. Н. 50
71) **Бруклин, Н. Й.,** переслав о. В. Лотович 35
Зложили:
Укр. греко-кат. церков Сош. св. Духа 15
о. В. Лотович 10
Гулей Іван 10
72) **Ню Йорк Сіті** від Ліґи Амер Горожан Укр. Роду, переслав п. С. Демицький 75
Зложили:
Хамазюк Анастазія 10
Бончук Никола 25
Романович Никола 5
Кобзар Ева 10
Ґораль Федько 10
Шульга Володимир (син Шульга Вол. (с. Василя) 10
Шульга Василь 5
73) **Джерзи Сіті, Н. Дж.,** переслав п. К. Піддубчишин 15
Зложили:
Сиґидло Анна 10
Бейґер Николай 5
74) **Алентавн, Па.,** переслав п. Гр. Біленький 20
Зложили:
Мельничук Стефан 10
Білань Іван 10
75) о. Іван Велигорський, **Ґренвил, Н. Й.** 10
76) о. Нестор Дмитрів, **Пітсбурґ, Па.** 25
77) **Сиракюз, Н. Й.,** переслав п. Іван Шеремета 180
Зложили:
Малімон Михайло 50 5
Ворощук Володимир 25
Шеремета Василь 10
Бедзіш Марія і Мирослав... 5
Яворський Мирослав 5
Залецький Михайло, Петро, Анна і Марія 5
Чернатович Ілія 5
Пилипів Никола 5
Присташ Йосиф 5
Гуминецький Михайло 5
Пиндус Тома 5
Шмокалюк Олекса 10
Гриник Василь 5
Гайдук Антін 5
Бурдяк Николай 5
Мазуркевич Іван 5
Лисяк Іван 5
Гарматюк Василь 5
Каній Василь 5
Ковальчик Теодор 5
Дубицький Онуфрій 5
78) **Олбані, Н. Й.,** переслав п. Никола Жмурко 65
Зложили:
Садовий Стефан 10
Левкович Стефан 10
Жмуд Бартко 10
Жмурко Никола 10
Данилевич Михайло 5
Мудар Дмитро 5
Мінько Панько 5
Рифун Матвій 5
Войцович Ксеня 5
79) **Филаделфія, Па.,** через Ліґу Амер. Горожан Укр. Роду 65
Зложили:
Панькевич Іван 10
Буричка Олекса 10
Нисевич Михайло 10
Дубас Михайло 25
Жмутин Іван 5
Лесюк Ґеорґій 5
80) Тирлецький Кузь, **Фултон, В. Ва.,** переслав п. О. Куляга 5
81) **Джерзи Сіті, Н. Дж.,** Григорій Дуда 5
82) о. Петро Єзерський, **Шенандо, Па.** 20
83) Чорний Іван, **Шенандо, Па.,** переслав п. П. Онисик.... 5
84) Перше Укр. Народне Товариство, **С. С. Питсбург, Па.,** переслав п. Василь Котула.... 50
85) **Нюарк, Н. Дж.,** Дачишин Олекса 10
86) Пштір Григорій, **Бреддок, Па.,** переслав п. І. Савчин..... 5
87) Гримак Іван, **Бостон, Масс.** 10
88) Шморлюк Василь, **Вест Пулман, Ілл.** 10
89) Захарчук Никола, **Филаделфія, Па.** 5
90) **Пасейк, Н. Дж.,** переслав п. Василь Бибюк 20
Зложили:
Бибюк Василь 10
Лукань Михайло 10
91) Мних Андрій, **Вестерлі, Р. Ай.** 5
92) Стефанів Лукин, **Акоста, Па.** 5
93) **Клівленд. О.,** переслав о. Ф. Тарнавський 65
Зложили:
Федорчак Михайло 25
Наконечний Павло 25
Павлуцький Іван 5
Лещишин Михайло 10
94) **Сиракюз, Н. Й.,** переслав п. Іван Шеремета 100
Зложили:
Спів. Тов. „Боян" 25
Андрусишин Теодор 10
Паньків Михайло 10
Герчак Тимко 5
Федорук Григорій 5
Дембицький Маріян 5
Чупко Павло 5
Новинчук Теодор 5
Ковальчук Тятіянна 5
Оринич Дмитро 5
Сушевський Кирило 5
Українська Січ 5
Гуменюк Мартин 5
Осухівський Віктор, Наталка, і Марія 5
95) **Н. С. Питсбурґ, Па.,** переслано через пп. Василя Онишкова і Терентіян Іваницького.. 40
Зложили:
Біда Яків 5
Тимочко Михаїл 5
Корбецький Іван 10
Добранський Стефан 10
Сокольський Мартин 5
Михалишин Мартин 5
96) Яблонський Іван, **Сенборн, Н. Й.** 100
97) **Ню Йорк Сіті,** Василишин Гаврило, переслав п. Г. Мигович 20
98) **Филаделфія, Па.,** Бр. св. Петра і Павла, відділ Провидіння, переслав п. М. Дармограй 25
99) Мандзій Іван, **Ню Йорк Сіті,** переслав п.С.Дембицький 25
100) **Алентавн, Па.,** переслав п. Гр. Біленький 10
Зложили:
Дацик Стефан 5
Салаш Стефан 5
101) **С. С. Пітсбурґ. Па.,** переслано через пп. І. Ганяка і В. Котули 10
Зложили:
Романкевич Андрій 5
Калабай Іван 5
102) **Френкфорд, Филаделфія, Па., переслав** п. М. Стоколоса 15
Зложили:
Ґрамяк Петро 5
Михалюк Йосиф 5
103) Хлопецький Матвій, **Кортис Бей, Мд.** 5
104) **Ню Britейн, Конн.,** переслано через пп. В. Ґонтарського, М. Уляна і А. Устіяновського 25
Зложили:
Кирилейза Андрій 5
Войтко Михайло 5
Бойко Іван 5
Кирилейза Дмитро 5
Криць Саверко 5
105) Стефан Крицький, **Монесен, Па.** 10
106) **Пасейк, Н. Дж.,** переслав о. сов. Л. Левицький 60
Зложили:
о. сов. Лев Левицький 50
Беднарчик Олекса 10
107) Френк Янкович, **Бостон, Масс.** 10
108) о. Филимон Кісільовський, **Форд Сіті, Па.** 100
109) о. Стефан Склепкович, **Геркімер, Н. Й.** 25
110) Сулятицький Василь, **Майнерзвил, Па.,** переслав о. А. Лотович 25
111) Климишин Ігнатій, **Палмертон, Па.** 5
112) **Филаделфія, Па.,** Ґораль Григорій 5
113) **Филадельфія, Па.,** Ґораль Дмитро 10
114) **Гейзелтон, Па.,** о. Симеон Милянич 25
115) **Елмайра, Н. Й.,** переслано через пп. Г. Левуша і Д. Бабія 125
Зложили:
о. В. Уляницький 25
Бабій Дмитро 10
Чучман Демко 5
Волосинович Андрій 5
Вишанський Андрій 5
Шиделко Йосиф 5
Сузанський Йосиф 5
Ментух Николай 10
Витязь Максим 10
Зельманович Семен 10
Білозор Павло 5
Базарніцька Текля 5
Пасельський Демко 5
Тхорик Петро 5
Осташевський Онисько 5
Гидзик Михаїл 5
Лівер Стефан 5

РАЗОМ ДО 6-до ЦВІТНЯ ЗЛОЖЕНО $90.037

ЧЕХИ ЗНАЧИНАЮТЬ ВИСТУПАТИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ.

Лозяньске, 13. марта, 1922.

(Винято із листу до д. С. Канюки в Барто, Па.)

Тепер розкажу Вам коротко про наше (Українців) життя і поводженнє в чужині, на еміґрації. Около 100 тисяч вештаєся нас поза границями, очікуючи сеї хвилі, коли то світ зачне і про нас щось говорити. І вже третий рік чекаємо — та тяжко дочекатися. Нас Українців єсть 40 міліонів і чогось з нами ніхто не числиться. — Така вже нам доля судилась! Найбільше наших еміґрантів є в Чесько-Словеньскій Републиці. З початку Чехи з нами числилися, а тепер нам погіршилося і та жменя Чехів навіть з нами Славянами не хоче числитися! **Чехи побраталися з Поляками, нашими катами, а нас помало одинцем відставляють за границю Полякам, щоби ті дальше нас мучили.** Се вже нелюдське діло, а варварське, бо они переступають міжнародне право!! Недавно писав я до Вас, що мені добре; і дійсно як на чужині було мені добре колим дістав посаду, бо Чехи з нами добре пводилися і ми їх шанували. Однак они змінилися і конечно хочуть нас віддати в руки Полякам. Хоть се нелюдське діло, але було би ще пів біди, колиб они всіх нараз відставили, а то одинцем!! Случилося, що одних вже давно відставили і ті мучаться у Поляків, другі дістали приказ забиратися до 24 годин, а инші мають забратися до 15. марта с. р., коли не предложать польського пашпорту. І я такий приказ дістав. Польського пашпорту ми предложити не можемо, бо нам, яко політичним переетупникам ніхто не дасть, а подруге ми не хотіли би, бо ми в Схід. Галичині Польщі не признаємо і їх пашпорту не хочемо. **Відпис сего приказу, котрий є псианий по чеськи я Вам присилаю в листі** і прошу Тебе шваґре, піди до редакції нашої української часописи, або передай якомусь інтеліґентному нашому Українцеви, покажи єму відпис сего приказу, розкажи з листа, або дай єму прочитати і най він буде такий добрий та постараєся для нашої оборони помістити в часописи, як обходяться з нами Чехи Славяни! Се є конечне, бо може се нас вибавити від Поляків; инакше прийдеться нам знов дістати в руки Поляків, котрі знов будуть нас мучити. Се дуже можливе, бо ми видимо, що Чехи хочуть нами торгувати! Посилаю Вам також відтинок із тутешної ґазети, як висловлюються про нас і боронять нас декотрі люди від небезпеки. — Ми їздили до столиці Підкарпатської Руси, до Ужгороду і нам позволили дальше перебувати, але як довго—та кілько днів дадуть нам спокій, не знаємо. В кождій хвилі ми приготовані попастися в руки Полякам. Тому ми неспокійні, бо дістатися безборонному чоловікови вруки польського ката, се річ гірша — яка дістатися в руки чорта! Що вийде з того не знаю, але поки-що з нами зле! Прошу Вас тому зробіть се. о що Вам згадав я перед тим. — Може прийдеться мені ще утікати за десяту границю.

Сей чеський розпорядок звучить:

Hlavnosluznovsky urad ve Volovoje

C. j. l. 1168 adm. 22

Volovoje, dne 19. 19. unora 1922.

PILNE

Pan Petro Kozjuk, ucitel v Lozanskoje.

V dusledku vynosu civilni spravy Podkarp. Rusi v Uzhorode ze dne 30. l. 1922. c. j. IV. 268 adm. vyzyvan Vas, abyste dodatkem ku Vasi zadosti o povoleni pobytu v. C. S. R. podane u zdejsiho uradu predlozil sem prostrednictvim notarskeho uradu ve Volovoje **nejdele do 15. brezna 1922.** zadny pas vystaveny polskym zastupitelskym uradem v C. S. R.

Nepredlozite-li zadaneho cestovniho pasu do danneho terminu budete ve zmyslu shora citovaneho vynosu vypovezen z uzemi C. S. R.

Kyzlik m. p., spravce uradu.

* * *

Лиш одна ужгородська угроруська ґазета стала в обороні галицьких збігців, що є на Угорській Руси і в чехословаччині.

Подаємо дослівно статю з тої ґазети.

Вона звучить:

СХАМЕНѢТЬСЯ!

На Гуцульщинѣ, а головно в Ясѣню панує велике обуреня на нелюдске поступованя администрацiйных властей супроти галицьких Гуцулов бѣженцѣв.

Власти видали приказ щобы они всі забралися з нашого краю. Встид и ганьбу робите нам Гуцулам и всему руському народови, що виганяете наших братов до польского пекла де грозить кождому з них вязниця, або розстрiл. Той поступок ганьбить цѣлу нашу демократичну Републику.

Чим провинилися ті бiженцѣ?

Ті бiженцѣ то такі самі Гуцули як наші. Походять з сусѣдных галицких сел, а сховонилися у нас перед преслѣдованям польскоѣ шляхти. Они бiдують тяжко, але и з того вдоволенѣ, що можуть ту свободно жити. Не були они нiякими политиками, нѣ вождами. Тi народнѣ мученики за свою незалежность то селяне у нас тяжкою працею заробляли на кусник хлѣба. Тѣ люде з незнаноѣ причины не подобались великим и малим панам з администрацiѣ и ѣм кажуть серед лютоѣ зимы забиратися до Поляков. Без слѣдства без засуду виганяють невинних людей ворогови в руки.

Хто завинив, хто робить шкоду Републицѣ з тим справедливо и после закону можна так поступити, и таких пiсля мiжнародного права, як политичних проступников не можна видати ворогам в руки.

Та на жаль доходять до нас вiсти — що не лише на Гуцульщинѣ, але також и в инших сторонах Подк. Руси те саме дiеся... Без слѣдства кажуть людям залишити наш край. А поступають в той способ, що заледви 24 годин дають ѣм часу зобратися в дорогу и жандармами одставляють Полякам в руки.

Мы мусиме перед культурним свѣтом соромитися за нелюдске поступованя нашоѣ администрацiи.

До того пiяким способом не повинна Прага допустити. У тых людей мы затягнули довг. Кождый з нас пригадуе собі ті тяжкі часы пересѣдування Русинов мадярскою буржуазiею. Богато наших людей, ратуючи свое житє схоронилися у тых самых братов, котрых нинѣ виганяють. Тѣ люде не лише нас охороняли, але також одягали и годували. А тепер така чорна невдячность и кривда дiеться им в нашом краю.

Пригнала их сюды нещасна доля, яка жорстока знущалася на украѣнськими народом. Але они самѣ тут бути не хочуть, а чекають, коли скiнить панованя шляхоцко-польский кат, щобы вернути назад до свого краю.

А коли вже прийдеться рiшати про се, чи мають тi люде право користати з гостинности на нашой землѣ — то в першом числѣ можемо рiшати мы.

А до Вас, братя Чехи, звертаемося також як вже не в имя людского почуваня, то патрiотичного.

Не забувайте на тѣ давнiйшi і нові часы, коли Вас також така доля пересѣдувала и Ваші найлучшi сыны тинялися по рiжных краях та нѣхто не оддавав ѣх в руки Вашим ворогам. Богато Вашлх братов ще до нынѣ живе на Украѣнѣ, але там нѣхто не важиться им робити кривды.

До всѣх социялистичных партiй, а головно до чел. тов. послов звертаемося з просьбою, щобы в имя мiжнародного братерства рiшучо запротестували у мiродатных кругах против варварского розпорядженя.

Стефан Клочурак.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Подається до відома Бруклинським Товариствам і Братствам, що тов. Богдана Хмельницького, від. 22 У. Н. Союза устроює Ювилейний Концерт в десятьлітну річницю заложення товариства 30-го мая (Декорейшен Дей) в Feldmans Kings County Park при Grand St., Mespeth, L. I. Проситься всі організаці Бруклинські, щоби стримались із всякими забавами на той день.

ЗА УРЯД ТОВ. Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО: **Гр. Бардак,** пред.; **Ю. Яринський,** кас.; **М. Баглай,** секр.

ПОЗІР! NORTHAMPTON І ОКОЛИЦІ.

Заходом **тов. читальні Просвіти ім. Івана Франка,** буде виставлена дуже гарна драма в 4-ох діях **ТЕРНОВИЙ ВІНОК** або **ЖЕРТВА ЦАРИЗМУ** в Українській Галі під Укр. греко-православною церквою на Newport Ave. в Northampton, Pa., **в неділю, дня 23. цвітня 1922 р.** о годині 7.30 вечером. Українські громадяни! Велика се драма українського народу, котру то переживав український народ за московських часів неволі і гнету, як царські салдати катували нагайками український народ, як тільки хто сказав марне слово щодо свободи, так зараз з ним на Сибір. Ся штука перший раз в тих околицях відограєсь, тож просимо як найчисленнійше прибути, бо се дуже цікава і поучаюча драма з якої всі будете вдоволені, за що ручить — КОМІТЕТ. 86,90,92

ПРИЧИНОК ДО ІСТОРІЇ СТАВРОПИГІЙСЬКОГО ІНСТИТУТА.

Ставропигійський Інститут при Успенській (т. зв. волоській) церкві у Львові, давнійше Ставропигійське Братство, є корпорацією, що своє правне істнування опирає не на постановах австр. закона про товариства з 1867 р., а в минулому на основі окремих привілеїв антіохійського і царгородського патріярхів, затверджених пізнійще по принятті Ставропигією унії з римським престолом, і на основі грамот польських королів, що їх опісля затвердили австрійські цісарі Йосиф II. і Франц II. Ставр. Братство у Львові повстало на підставі дозволу антіохійського патріярха Йоакима з 1. січня 1586 р., затвердженого опісля царгородським патріярхом Єремією рішенням з дня 1. грудня 1587 і 3. падолиста 1589 та ще одним додатковим рішенням цьогож патріярха з 1593, що признало Братству привілеї Ставропигії. Ці патріярші рішеня затвердили польські королі Жигмонт III. грамотою з 15. жовтня 1592, Володислава IV. 10. жовтня 1634. Такі затверджуючі грамоти появлялися опісля часто, останній раз королівською грамотою Станислава Августа з 26 грудня 1766 р.

Прихильно поставилися до Ставропигійського Братства і австрійські цісарі, затверджуючи його статути і привілеї. І так надвірним декретом ціс. Йосифа II. з 2. жовтня 1788 признано Ставропигійському Братству назву Ставропигійський Інститут, що потверджено надвірним декретом ціс. Франца II. з 16. лютого 1793. Оба ці декрети є основою теперішнього правного істнування львівської Ставропигії, що істнує безперервно 336 літ.

Статути Ставр. Інституту у Львові повстали на підставі статутів давнійшого Ставр. Братства, фундаційних грамот і довголітньої практики, зібраної в окремій книзі т. зв. Альбом, яку в 1915 р. вивезено до Росії. Сі правила зібрано в систематичну цілість у формі параграфованих статутів, що їх принято на загальних зборах 30. грудня 1911, 3. січня 1912, 24. січня 1921 і 21. лютого 1912 під заг. „Устав Ставропигійського Інституту у Львові". Він обовязує досі.

Як відомо, Ставропигія стала москвофільською твердинею. Принимано тільки москвофілів. Останий список членів з 1914 р. виказує 60 імен, в тім тільки трьох Українців (Юліяна Романчука, пок. Олександра Борковського і проф. д-ра Петра Стебельського), принятих ще в 60-ти роках мин. стол. Зрештою, сама москвофільська „сметанка".

Управа була все очевидно в москвофільських руках. Останній раз вислано москвофільську управу на загальних зборах в Томину неділю дня 11. квітня 1915 р. в часі російської окупації вибрано: сеніором І. Цибика, заступниками сеніора Н. Сивуляа і Н. Третяка (теперішнього польського комісаря), членами управи: д-ра Б. Глушкевича, В. Клосевича, С. Куровецького- д-ра В. Лаголу, д-ра І. Літинського, В. Леля, Ю. Луцика, В. Паславського, А. Сивуляка, К. Тиховського, Г. Цьороха і д-ра Ю. Яворського, вкінці членами контрольної комісії: О. Волинського, Г. Малеца і І. Липецького). На цих загальних зборах принято одноголосно внесення д-ра Вол. Дудикевича в справі переходу на православя, котрі звучить: „поручити нововибраному совітови оцінити зараз історичну ролю Ставропигійського Інституту як оборонця православя і по змозі скоро скликати загальні збори членів, щоби видати відповідне рішення в тім питанню. Вкінци рішено вислати тоді від загальних зборів за посередництвом генерал майора Половцева чолобитну телеграму до царя, на котру всім членам Ставропигії прийшла „височайшая благодарность".

Але вертаймо до 1914 р.

Заістнування воєнного стану між Австро Угорщиною і Росією з початком серпня 1914 р. спричинило це, що цивільні адміністраційні австрійські власти (в дійсности польські) на домагання військових кругів приноровили систему репресій супроти наших москвофілів, які стояли явно по російській стороні. Найвиднійші москвофільські провідники як д-р Дудикевич, д-р М. Глушкевич, д-р Алексевич, Бендасюк і багато инших знаючи від російського генерального конзуля у Львові, що заноситься на війну, заздалегідь виїхали до Росії. Инших, що остали в краю,— і то не всіх — заарештували австрійські власти і вивезли на захід, при чому заарештовано чимало Українців, з якими Поляки під замітом „державної зради хотіли зробити остаточний порахунок. Засистовано тоді діяльність головних москвофільських товариств як Общество ім. Качковського ім. Мих. Качковського, Народній Дім то що і іменовано комісарів до заряду їхнього майна.

Комісарем нпр. Народнього Дому іменовано поліційного радника п. Адама Смулку і він вивіз з собою до Ґрацу всі цінности Народнього Дому та вратував їх перед загладою.

Ставропигійського Інститута тоді цілковито не чіпали. На місці остала більшість його управи і очевидно все ненарушене майно. Власти виходили з цього заложення, що не мають права мішатися до внутрішних справ Ставропигії, бо це є корпорація на окремих, а не товариство основане на підставі закона про товариства з 15 падолиста 1867 р. і тому державна адміністрація не має припинювати діяльности цеї корпорації. Цей лібералізм австрійських властей дозволив москвофілам продовжувати безперервно діяльність Ставропигії аж до червня 1915 р.

Вибрана дня 11 цвітня 1915 р. Старшина Ставропигії урядувала не довго. Перед приходом Австрійців до Львова 22 червня 1915 р. рішила вона виїхати в комплеті до Росії. Зі старшиною виїхали і инші члени (за винятком кількох стариків) та забрали з собою всі цінні папери, щадничі книжочки, готівку, історичні документи і музей, з яких багато до нас вже більше не верне. Дамівка Ставропигії опустошіла. Остались тільки сторожі. Грозила затрата і цих решток майна, що їх москвофіли не вивезли до Ростова над Доном.

Такий стан застали австрійскі власти. Безпосередно по заняттю Львова Австрійцями, тодішний надкомісар поліції п. Адам Смулка — як мене опісля сам розказував — пішов з власної ініціятиви оглянути Ставропигію, а побачивши, що нема ніякого заряду і грозить небезпека повної утрати решток майна друкарні, переплетні і книгарні), бо військовість хотіла там все зареквірувати, здав про це рапорт директорови поліції. Останній доручив тоді п. Смулці занятися тимчасово збереженням майна Ставропигії і віднісся по дальші інструкції до вищих властей.

По моїм повороті до Львова 7. вересня 1915 р. звернувся до мене п. Смулка, що був рівночасно правительственним комісарем Інституту Народній Дім у Львові, щоби я як адвокат занявся юридичними справами так Народного Дому як і Ставропигії, бо сам обтяжений службою не має на це часу, а тут треба вести ріжні процеси, виготовляти ріжні акти і т. д.

В цей спосіб став я близче справ Ставропигії. П. Смулка виготовив рапорт про потребу управильнення справ Ставропигії в тому напрямку, що належить приняти нових членів, бо з 60 членів остало в краю всего 14, а до самої управи треба 18 членів і нема з кого зложити управи. Справою занялася також Українська Парляментарна Репрезентація і представила її у центральних властей та у намісника Колярда, котрий іменував п. Смулку тимчасовим комісарем Ставропигії.

З кінцем року 1915 прийшло рішення намісництва в порозумінню з центральними властями з інструкцією для пана Смулки (розпорядок президії галицького намісництва з 14. грудня 1915 ч. 36.744/през.), якому доручено перевести тимчасові вписи нових членів, по переведенню яких мав зарядити скликання загальних зборів в ціли вибору старшини Ставропигійського Братства.

Виготовлено остаточно листу нових членів, між якими були найповажнійші репрезентанти нашого громадянства з усіх верств (кромі духовних, бо ці по дотеперішній традиції не були членами) і виконуючи постанову статутів Ставроп. Братства, зажадано підписання роти приречення, яку в статутовім тексті на окремому аркуші вручено кождому новому членови. Уставлено також термін і порядок для загальних зборів на 2. лютого 1916 р. Зі старих членів не вичеркнено нікого, а проживаючих в краю давних членів повідомлено окремими запрошеннями за посвідкою на загальний збори. Ми старалися придержуватися всіх формальностей і їх виконати.

На загальних зборах в салі Ставропигійського Інституту дня 2. лютого 1916, в яких взяло участь 75 членів (між ними і деякі старі москвофіли, пок. Апольон Ничай, адвок. д-р Шараневич) принято себе взаїмно в члени, а п. Смулка передав інститутське добро в руки нової управи. Тоді вибрано: сеніором покійного Григорія Кузьму, заступниками сеніора Юліяна Січинського і покійного Івана Кивелюка, членами старшини: д-ра Степана Барана, Олександра Барвінського, д-ра Сидора Голубовича, Сидора Громницького, Олександра Кмицикевича, д-ра Олександра Кульчицького, д-ра Костя Левицького, покійного д-ра Евгена Озаркевича, покійного Сидора Мидловського, Михайла Стефанівського, Льва Шеховича і д-ра Василя Щурата, а до контрольної комісії: Кароля Бандрівського, Григорія Пежанського і Омеляна Саєвича.

Від тоді (від 2. лютого 1916 р.) аж до памятного дня 25. лютого 1922 р. управа нашої найстаршої культурної інституції знаходилася в українских руках і давня наша традиція, яку загирила москвофільська мертвеччина, зачала на ново відживати. Тут згадаю, що по короткому сеніораті пок. Кузьми, був сеніором Лев Шехович, а від 1917 р. теперішній сеніор д-р Степан Федак.

Стара національна твердиня з ласки польської влади перейшла знову в руки москвофілів.

Д-р Степан Баран.

БАНДИТИЗМ В ГАЛИЧИНІ.

В неділю 19. марта о год. 5. рано замордовано в Городку ягайл. купця Корба. В Пісках к. Ширця вбив хтось ножем господаря Гната Говенка, коли той в ночі вийшов на подвіря. В неполю мницьких лісах убив хтось лісничого Зеленевського. Це вже друге убійство в тих лісах.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3 У. Н. С., подає до відома, що місячний мітинг відбудеться 15. цвітня с. р. о годині 7.30 вечером в церковній галі. Кождий член має явитись, бо є важні справи до полагодження. Котрий член не явиться, підлягає карі після статута. — М. Либа, секретар.

РЕРИТЕН, Н. ДЖ. Мітинг бр. св. Михайла, 332 від. У. Н. С., буде в неділю, 23. с. м. Проситься всіх членів безумовно явитись на мітингу.

ГЕМТРЕМК, ДІТРОЙТ, МИШ. Отсим повідомляємо членів 146 від. тов. ім. М. Січинського, що звичайний мітинг товариства котрий мав відбутися 16. цвітня с. р. на самі свята Великодні, відкликано і перенесено на день 23. цвітня с. р. Мітинг буде в галі Українського Робітничого Дому при 2376 Ґрейлинг стр.

МЕКЕДУ, ПА: Бр. Сошествія св. Духа, 7 від. У. Н. С., повідомляє своїх членів, що місячний мітинг відбудеться дня 16. с. м. в суботу о 7. годині вечір. Нових членів будеться приймати за пів вступного до У. Н. Союза. Проситься всіх членів прибути на той мітинг, бо є важна справа до полагодження. — І. Когут, предс.; П. Пухир, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА: Отсим подається до відома членам тов. „Єдність", 163 від. У. Н. С., що з нагоди Великодних Свят мітинг не відбудеться так як припадає, і тому проситься всіх членів, щоби в днях від 17. до 20. с. м. знесли свої вкладки на руки секретаря, тому, що треба віділати місячні вкладки до каси У. Н. Союза. — Ст. Гвіздь, предс.; Т. Сорока, секр.

ФРЕНКФОРТ ҐАРІТС, ИЛ. Сим повідомляю членів бр. св. Михайла, 166 від. У. Н. Союза, що мітинг, який припадає на 16. с. м. не відбудеться з причини, що на ту неділю припадає світле Воскресення Христове. Мітинг переноситься на неділю, 23. цвітня с. р. — А. Балігродський, секр.

ВІЛИНҐ, В. ВА. Мітинг братства св. Йосифа, 157 від. У. Н. С. із Бенвуд відложено на день 23. цвітня з причини Великодних свят. Тож проситься всіх членів явитись на сей мітинг о годині 2. пополудні в церковній галі як звичайно.